

Małgorzata Mueller-Malesińska, Henryk Skarżyński

Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu, Warszawa

Barbara Jabłońska, Barbara Kaczmarek, Anna Lenart

Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego, Warszawa-Praga Południe

Wstępne wyniki programu wczesnego wykrywania wad słuchu u niemowląt realizowanego w lecznictwie otwartym

Initial Results of Early Identification of Hearing Impairments in Infants Implemented in Outpatient Clinics

Słowa kluczowe: uszkodzenie słuchu, badania przesiewowe, niemowlęta.
Key words: hearing impairment, neonatal hearing screening, infants.

Streszczenie

Autorzy przedstawiają wstępne wyniki pilotażowego programu wczesnego wykrywania uszkodzeń słuchu u niemowląt realizowanego w ramach lecznictwa otwartego. Przeanalizowano czynniki ryzyka uszkodzenia słuchu zebrane w grupie 1000 niemowląt badanych w 10 przychodniach dziecięcych. Dzieci poddano badaniom według projektu standardu wczesnego wykrywania wad słuchu u dzieci do pierwszego roku życia opracowanego w Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu we współpracy z Samodzielnym Zespołem Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego Warszawa-Praga Południe.

Summary

Authors present the initial results of the pilot program of early identification of hearing impairments in infants on the level of the outpatient health care system. The risk factors of hearing loss were collected and analyzed in the group of 1000 infants from 10 pediatric outpatient clinics. The tests were performed according to the project of the standard of the early detection of hearing impair-

ments in children up to 12 months of age, elaborated at the Institute of Physiology and Pathology of Hearing in cooperation with outpatient clinics in the district of Warsaw-Praga Południe.

Wczesne wykrycie niedosłuchu, najlepiej w wieku niemowlęcym, oraz odpowiednie leczenie i rehabilitacja dają szansę na efektywne wykorzystanie najkorzystniejszego dla rozwoju słuchowego okresu życia dzięki plastyczności ośrodkowego układu nerwowego [Markides 1986; Raport 1998; Skarżyński (i inni) 1996]. Pozwala to dzieciom niedosłyszącym rozwijać się prawie równolegle z dziećmi słyszącymi. Tak wczesną diagnozę oraz interwencję zapewnia tylko prowadzenie przesiewowych badań słuchu u noworodków i stała kontrola rozwoju słuchowego niemowląt [Raport 1998; Skarżyński (i inni) 1997].

I. CEL PRACY

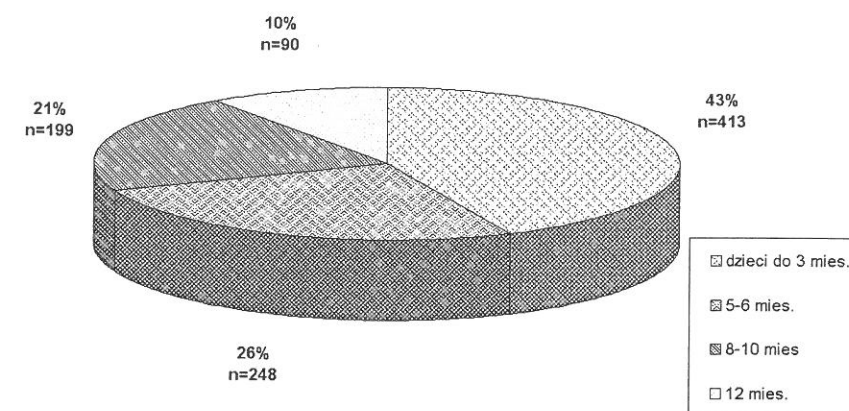
Założeniem pracy jest przedstawienie wyników pilotażowych badań mających na celu wczesne, aktywne wykrywanie wad słuchu w okresie niemowlęcym.

II. MATERIAŁ I METODA

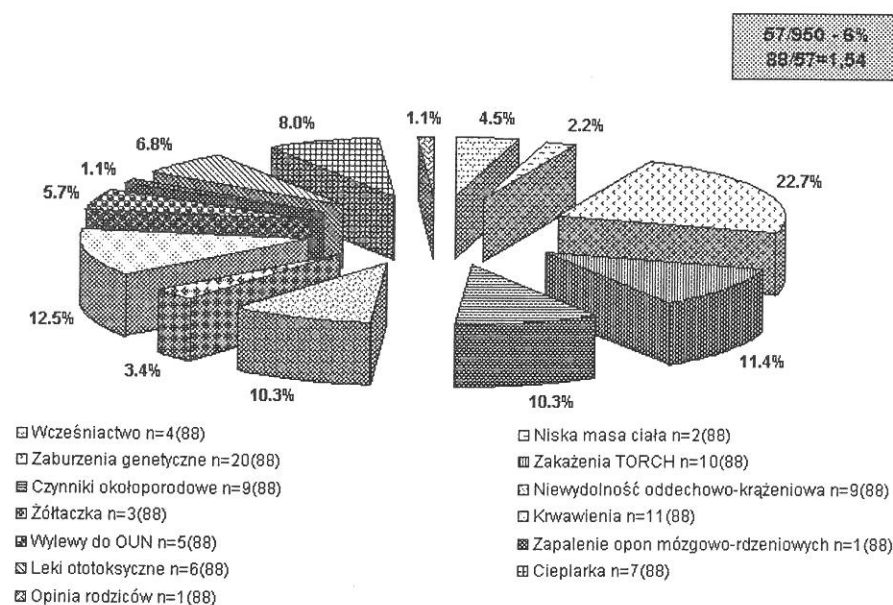
Grupę opieki stanowiły wszystkie dzieci w wieku od 4 tygodnia do 12 miesiąca życia z rejonu działania Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego Warszawa-Praga Południe (SZPZLO Warszawa-Praga Południe). Badania były prowadzone według projektu standardowego postępowania opracowanego w Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu we współpracy z SZPZLO Warszawa-Praga Południe i opisanego w osobnym doniesieniu.

III. OMÓWIENIE WYNIKÓW BADAŃ

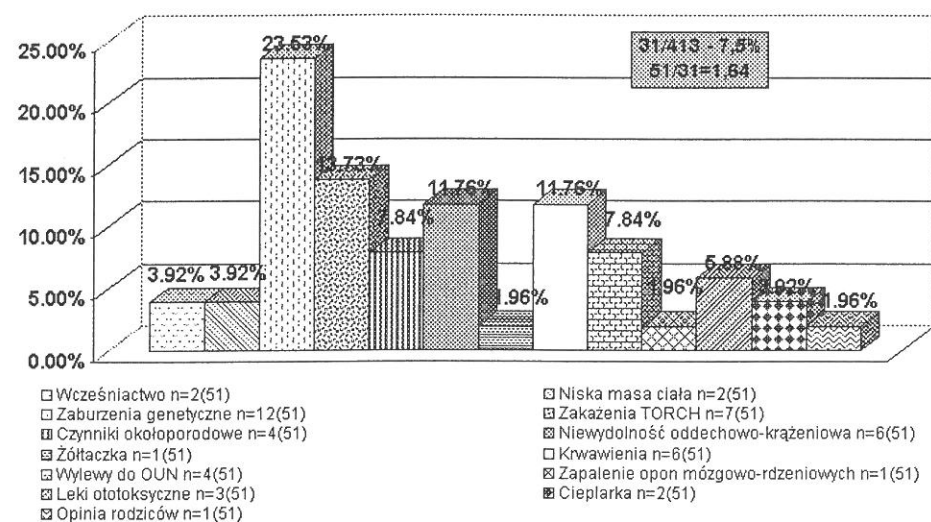
W okresie od 4 X do 4 XII 1998 r. w 10 przychodniach dziecięcych należących do dzielnicy Warszawa-Praga Południe prowadzono program badań przesiewowych u niemowląt pod kątem występowania uszkodzeń słuchu. W tym czasie przebadano według opisanej procedury 1000 dzieci, z czego 950 wyników poddano analizie (ryc. 1). W grupie ryzyka znalazło się 57 dzieci (6%), które zostały skierowane do Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu na dalsze badania (ryc. 2). Rozkład procentowy poszczególnych czynników ryzyka przedstawiono na ryc. 2. Najwięcej (22,7%) było zaburzeń genetycznych z rodzinnym wys-

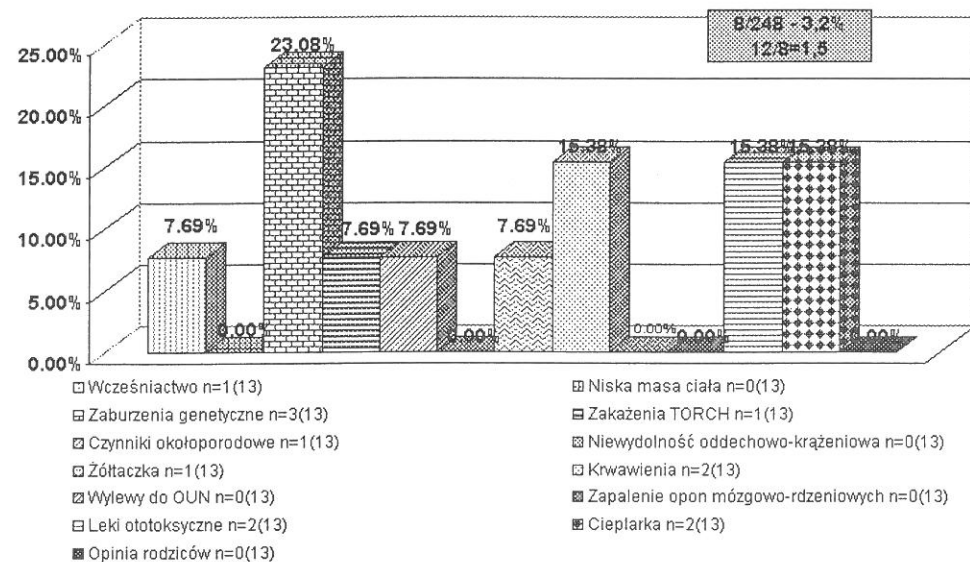
Ryc. 1. Populacja w grupach wiekowych (n = 950)

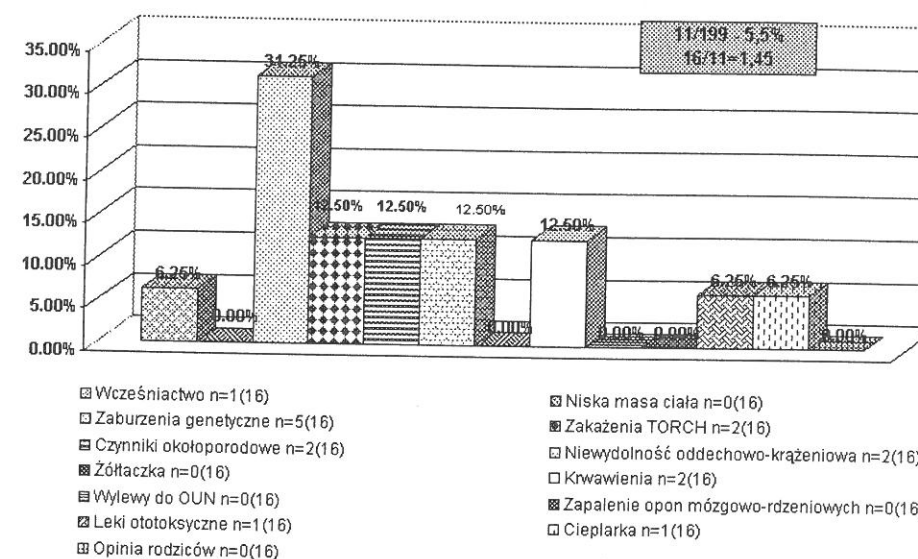
Ryc. 2. Dzieci z grupy ryzyka uszkodzenia słuchu (n = 57) – przegląd czynników ryzyka

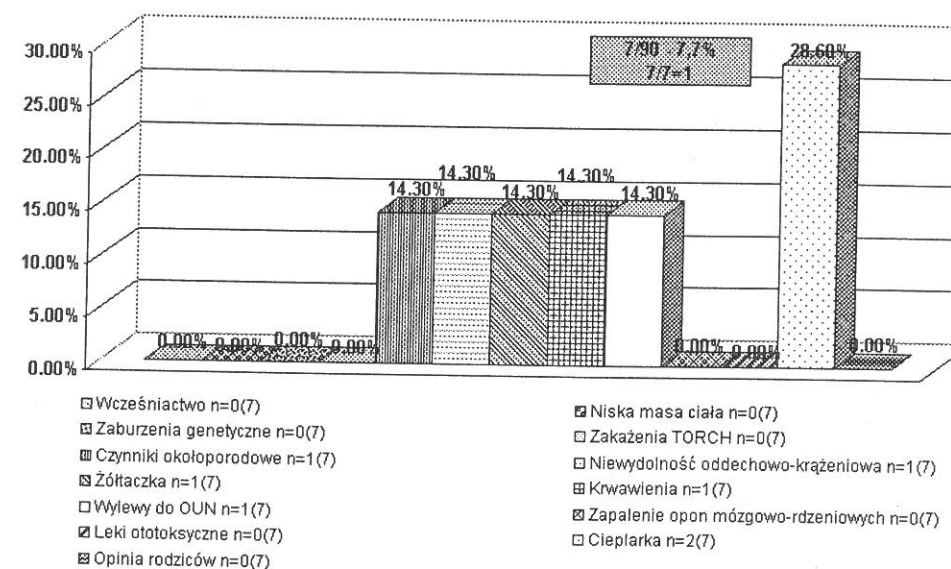
Ryc. 3. Czynniki ryzyka u niemowląt w wieku od 4 tygodni do 3 miesięcy (n = 31)

Ryc. 4. Czynniki ryzyka u niemowląt w wieku 5-6 miesięcy (n = 8)

Ryc. 5. Czynniki ryzyka u niemowląt w wieku 8-10 miesięcy (n = 11)

Ryc. 6. Czynniki ryzyka u niemowląt w wieku 12 miesięcy (n = 7)

tępowaniem niedosłuchu, 12,5% krwawień, 11,4% zakażeń wewnątrzmacicznych z grupy TORCH, po 10,3 % – czynników okołoporodowych i niewydolności krążeniowo-oddechowej. W przeliczeniu na liczbę dzieci zaliczonych do grupy ryzyka na każde dziecko przypadało 1,54 różnych czynników. Rozkład czynników ryzyka w poszczególnych podgrupach wiekowych przedstawiono na ryc. 3-6. We wszystkich podgrupach poza najmniej liczną przeważały zaburzenia genetyczne. Do końca 1998 r. wykonano badania słuchu metodą wywołanych otoemisji akustycznych (TEOAE) u 11 dzieci, u których nie stwierdzono uszkodzeń słuchu. Pozostałe dzieci zgłoszą się na badania w najbliższym czasie. U badanych dzieci jedynie w kilku przypadkach stwierdzono w wywiadzie występowanie czynników ryzyka nabytego uszkodzenia słuchu lub nieprawidłowe reakcje słuchowe. Tych wyników nie uwzględniono, licząc się z koniecznością zebrania większego materiału do analizy.

IV. PODSUMOWANIE

Algorytm postępowania we wczesnym wykrywaniu uszkodzeń słuchu u niemowląt został opracowany jako prosty standard, zbudowany jedynie z pytań zadawanych rodzicom, z myślą o jego powszechnym zastosowaniu w lecnictwie otwartym. Jego przydatność była wstępnie testowana we wszystkich dziecięcych placówkach leczenia otwartego warszawskiej dzielnicy Praga Południe. Rozpowszechnienie testu będzie mogło mieć miejsce po naniesieniu odpowiednich poprawek, które ułatwią zbieranie wywiadu dotyczącego czynników ryzyka nabytych uszkodzeń słuchu oraz po zgromadzeniu większego materiału do analizy.

Bibliografia

- Markides A., 1986: Age at fitting of hearing aides and speech intelligibility. „Br. J. Aud.” 20, 165.
- Raport końcowy z realizacji prac objętych umową KBN Z 099/P-095/03 (PBZ 028/03), 1998: Opracowanie ujednoliconego programu badań przesiewowych noworodków pod kątem występowania wad słuchu. Red. H. Skarżyński, Warszawa: IFPS.
- Skarżyński H., Mueller-Malesińska M., Geremek A., Kochanek K., 1996: Opieka nad dziećmi z grupy wysokiego ryzyka uszkodzenia narządu słuchu. Materiały z Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Dziecko z ciężowo-okołoporodowym uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego”, Warszawa, 26.04.1996, Centrum Zdrowia Dziecka.
- Skarżyński H., Mueller-Malesińska M., Kochanek K., Hadi H., Geremek A., Senderski A., Ratyńska J., 1997: Kwestionariusz wysokiego ryzyka wystąpienia wady słuchu u noworodka i niemowlęcia. „Audiofonologia” 11, 159-171.